

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

**ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΣ
ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΗ**

Η Εποχή των Αρίστων

ΚΑΚΤΟΣ

Το Βαρβάκειο του 1945-51 – Σκόρπιες αναμνήσεις

του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΝ. ΚΩΝΣΤΑ
Δρος Χημικού, Τεχνικού Συμβούλου
Αποφοίτου 1951

ΣΤΗΝ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΧΟΛΗ μπήκα, μετά εισαγωγικές εξετάσεις, το 1945. Το να φοιτήσω στο Βαρβάκειο ήταν μία υποχρέωσή μου απέναντι στην οικογενειακή παράδοση, αφού από το σχολειό αυτό είχε περάσει τόσο ο παππούς μου Στέφανος Κώνστας, ως καθηγητής Φυσικών επιστημών, όσο και ο πατέρας μου Αναστάσιος, ως μαθητής που αποφοίτησε το 1913.

Το 1945 ήταν καθηγητής Χημείας και Διευθυντής στο Βαρβάκειο ο θείος μου Λεωνίδας Λιώκης, γεγονός που μου δυσκόλεψε σημαντικά την ζωή, αφού όλοι οι καθηγητές περίμεναν από μένα να είμαι τύπος και υπογραμμός.

Οι καιροί ήταν πολύ δύσκολοι. Το εντυπωσιακό νεοκλασικό κτίριο του Βαρβακείου στην Κεντρική Αγορά είχε καεί από τους κινηματίες του αιματηρού Δεκεμβρίου 1944 και έτσι η Σχολή στεγαζόταν «προσωρινά» στο σχολείο της οδού Κωλέττη, κοντά στην πλατεία Κάνιγγος. Τις πρωινές ώρες λειτουργούσαν εκεί δύο Δημοτικά σχολεία και έτσι εμείς πηγαίναμε απογεύματα, από τις δύο ως τις έξι περίπου. Υπήρχε παράλληλα η ελπίδα ότι θα παρεχωρείτο στο Βαρβάκειο, υπό μορφή γερμανικών επανορθώσεων, η παλαιά Γερμανική Σχολή που βρισκόταν στην οδό Αρχαχώρας, στα Πευκάκια του Αγίου Νικολάου, πράγμα που δεν έγινε βέβαια.

Μπήκαμε κατευθείαν στην Γ' τάξη του οκτατάξιου Γυμνασίου, μια και τις αμέσως προηγούμενες χρονιές είχε γίνει η μετατροπή του τετρατάξιου Δημοτικού σε εξατάξιο, με παράλληλη μείωση των τάξεων του Γυμνασίου από οκτώ σε έξι. Κάθε τάξη αποτελείτο από δύο τμήματα των 40 μαθητών. Εγώ βρέθηκα στην Γ' 1.

Ακόμη θυμάμαι αποσπάσματα από τον κατάλογο της τάξης: Ανέστης,

Βαζούρας, Γυαλιράκης, Δημήτραινας, ... Κιούσης, Κοκκώνης, Κούρος, Κώνστας, Κωστίκας, Λαδάς... Στις αίθουσες ήμαστε βέβαια κάπως στριμωγμένοι, ιδίως οι μεγαλύτερες τάξεις, δεδομένου ότι τα θρανία προοριζόντουσαν για μαθητές του Δημοτικού.

Τότε ήμαστε όλοι ακόμη υποσιτισμένοι από την πείνα της Κατοχής και μας μοίραζαν τακτικά γάλα και χάπια με βιταμίνες για να συνέλθουμε. Βέβαια με τα χαπάκια μερικοί πετροβολούσαν τους συμμαθητές τους, ενώ τα αλουμινένια κυπελλάκια που είχαμε μαζί μας για το γάλα, ο Τόγκας — καθηγητής Μαθηματικών — τα εκτόξευε για να επαναφέρει στην τάξη τους μαθητές των πίσω θρανίων όταν θορυβούσαν.

Πολλοί από τους καθηγητές της Βαρβακείου Προτύπου Σχολής, Διδασκαλείου Μέσης Εκπαιδευσεως, ήταν διασημότητες του τομέα τους και συγγραφείς καθιερωμένων διδακτικών βιβλίων. Πρόχειρα θυμάμαι την Φυσική του Μάζη, την Γεωμετρία του Τόγκα, την Χημεία του Λιώκη, τα βιβλία Λατινικών του Σαρή και άλλα, με τα οποία διδάχτηκαν χιλιάδες παιδιά. Θαύμαζα τον Αδαμόπουλο, ο οποίος, αν και δεν ήταν καλός δάσκαλος, ήταν καταπληκτικός μαθηματικός. Του φέρναμε από το φροντιστήριο ασκήσεις Στερεομετρίας που δεν μπορούσαμε να λύσουμε, και αυτός τις έλυne με την πλάτη γυρισμένη στον πίνακα!

Συμπαθούσα ιδιαίτερα τον καθηγητή μας των Νεοελληνικών, τον Καλαματιανό, που μας βοήθησε να γνωρίσουμε και να αγαπήσουμε την λογοτεχνία.

Ωδική μας δίδασκε ο Μαργαζιώτης. Οι φωνητικές μου επιδόσεις ήταν τόσο κακές, που όταν εξεταζόμουν δεν με άφηνε να πω τις νότες τραγουδιστά και μου έβαζε 13. Μία χρονιά τον παρακάλεσα να με αφήσει να τις τραγουδήσω και έβαλα τα δυνατά μου να μην κάνω πολλά φάλτσα. Πήρα 12!

Η Γυμναστική μας ήταν η κλασική σουηδική, που μας δίδασκαν οι Μουζάλας και Κοναξής στο προαύλιο του σχολείου. Μία φορά προσπάθησε να εκσυγχρονίσει το μάθημα ο Σακελλαρίου, αλλά δεν του βγήκε σε καλό, επειδή ένα παιδί έπεσε και έσπασε το χέρι του.

Αξέχαστη έχει μείνει σε όλους μας η Δεσποινίς Παρπαρία, μία μικροκαμωμένη γυναίκα προχωρημένης ηλικίας (έτσι την βλέπαμε) που μας δίδασκε ζωγραφική με ήρεμο και πράο τρόπο. Άλλοι καθηγητές ήταν όμως αρκετά αυστηροί απέναντί μας.

Κατά τα έξι χρόνια της φοίτησής μου στο Βαρβάκειο, υπέστην αρκετές φορές τις συνέπειες της συγγενείας μου με τον Λιώκη. Μία μέρα που με

συνέλαβε ο Σαρής να πετάω μπαλίτσες από ψωμί μέσα στην τάξη, θυμάμαι ότι δεν μπόρεσε να κρύψει την απογοήτευσή του και είπε με παράπονο: «Και συ, Κώνστα; Πήγαινε στην γωνία!» Ο Μάζης έπαιρνε δραστικότερα μέτρα. Όταν με έπιασε να κάνω γκριμάτσες, μου έδωσε ένα δυνατό χαστούκι και με έβγαλε έξω από την τάξη. Όσο για τον ίδιο τον Λιώκη, μπορώ να αναφέρω ενδεικτικά το ακόλουθο: Όταν μία μέρα που είχε χιονίσει αποφασίσαμε με τον συμμαθητή και φίλο μου Κρίσπη να κάνουμε την πρώτη (και τελευταία) κοπάνα της μαθητικής ζωής μας, πηγαίναμε ήδη στην εβδόμη. Την επομένη με περίμενε στην αυλή, μου τράβηξε το αυτί και μου ζήτησε να ξανάρθω με τον κηδεμόνα μου. Έτσι αναγκάστηκα να ομολογήσω την πράξη μου και στο σπίτι.

Ως μαθητής ήμουν μάλλον μέτριος, του 17-17,5. Βέβαια οι βαθμοί του Βαρβακείου δεν είχαν σχέση με τους βαθμούς άλλων σχολείων. Θυμάμαι, όταν κάποτε μας ήρθε ένας μαθητής από την Λέσβο και ακούστηκε ότι ήταν του 19,5, μας έπιασε δέος, μέχρις ότου τον γνωρίσαμε και διαπιστώσαμε ότι, για τις συνθήκες τις δικές μας, ήταν απλώς μέτριος.

Για πολυήμερες σχολικές εκδρομές δεν γινόταν βέβαια λόγος. Ήταν μία πολυτέλεια πέρα από τις δυνατότητές μας. Όπως συμπεραίνω και από τις φωτογραφίες του αρχείου μου, κάποιες από τις οποίες περιλαμβάνονται στον παρόντα τόμο, κάναμε 2-3 ημερήσιες εκδρομές σε κοντινό δάσος και κάποια παραλία.

Πρέπει να τονίσω ότι, αν και υπήρχαν μεταξύ μας σημαντικές ταξικές διαφορές — είχαμε συμμαθητές τόσο πλούσιους όσο και φτωχούς —, αυτό δεν επηρέαζε καθόλου τις μεταξύ μας σχέσεις και δεν θυμάμαι ούτε μία περίπτωση διαφοροποιημένης συμπεριφοράς, είτε δικής μας είτε των καθηγητών μας. Και ενώ δεν υπήρχε σχολική στολή, κανένας δεν προσπάθησε ποτέ να εντυπωσιάσει με τα ρούχα που φορούσε ή με την ποιότητα της σχολικής τσάντας. Από την Γ΄ Γυμνασίου που ξεκινήσαμε, ως την Η΄ που αποφοιτήσαμε, ήμασταν μία μεγάλη παρέα. Νομίζω ότι οι πρώτες ταξικές διακρίσεις φάνηκαν στην μαθητική κοινωνία όταν καταργήθηκε η τυποποιημένη ποδιά στα σχολεία θηλέων και εμφανίστηκαν οι σχολικές ποδιές-μοντέλα του Τσεκλένη και άλλων. Μια γενιά πριν, όπως φαίνεται και στην φωτογραφία του 1913 με την τάξη του πατέρα μου [σελ. 192], η μαθητική ενδυμασία ήταν τυποποιημένη, με ναυτικό γιακαδάκι.

Από την Ζ΄ τάξη γινόταν ανακατάταξη των τμημάτων. Είχαμε πια την Ζ΄ Πρακτικού και την Ζ΄ Κλασικού, και επιλέγαμε ανάλογα με την κατεύθυνση σπουδών που θέλαμε να ακολουθήσουμε.

Φράκα και ήμψηλα

ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

‘ΑΛΛ’ ό κ. Γυμνασιάρχης έχει αντίρρησης!

Τό θέαμα εθύμιζε περισσότερο κινηματογραφικά επίκαιρα και οι ‘Αθηναίοι που εύρεθησαν χθές τό μεσημέρι εις τήν όδον Μπενάκη και τήν Λεωφόρον Βενιζέλου δέν μπόρεσαν νά μη χαμογελάσουν με τήν παρελθόνουσαν εκείνην γραφικότητα που ήρχετο κατ’ εύθειαν από τήν άτμόσφαιραν άγγλικών κολλεγίων.

Δεκαπέντε μόνιππα, με έπικε-

θιμο! Γιατί νά τό καταργήσωμε!...

—Είπα, δέν έπιτρέπω τέτοια πράγματα!— επέμεινε ό κ. Πασσάς.

Οί μαθηταί όμως φαίνεται ότι είχαν αντίθετη γνώμη. Και άπεφάσισαν νά μην καταργήσουν τό έθιμό τους. Συγκεντρώθησαν λοιπόν στό στάδιο, έστειλαν τόν άνδριάντα του ίδρυτου της Σχο-

Οί φρακοφόροι μαθηταί καταθέτουν στέφανον εις τό Βαρβάκειον

υαλής έναν μοτοσυκλετιστή της ‘ροχαίας, κατήγοντο γεμάτα άτόσο βαροφανείς νεαρούς, ντυμένους με λογιής-λογιής έπίσημα ενδύματα: φράκα, σιμόκιν, ρεντιγκότες και με ήμψηλα, και μωμελα...

‘Ο κόσμος συνωστίζετο στα τελοδομία διαπορών και διασκειών, αλλά οι νεαροί φρακοφόροι μόλις κατεδέχοντο νά τους μιλοδωρήσουν με ύποψίες εύγεύους μειδιάματος, κάτω από τό όποιον έκρύβετο ό φόβος για τήν ποδοχή που θα τους έκαναν ό γυμνασιάρχης των.

Διότι περί μαθητών έπρόκειτο. Ωί τελευταίοι του Βαρβάκειου, κατά καθιερωμένον έθιμον, ήθέλησαν και έφέτος νά έορτάσουν ‘όν άποχωρισμόν τους από τά μαθητικά θρανία με τήν εντυπωσιακήν αυτήν παρέλασιν, ή όποία καταλήγει συνήθως στό Βαρβάκειον, στις άναμνηστικές φωτογραφίες και έν συνέχεια στό τελευταίο μάθημα.

Με τήν διαφοράν ότι έφέτος ά πράγματα άρχισαν νά φαίνωνται σκούρα.

‘Ο διευθυντής του Βαρβάκειου Πασσάς, όταν έμυρίσθηκε τις προετοιμασίες, έξάνεστη.

—‘Απαγορεύω αυτές τις άπειρίες!... ειπέ. ‘Αν θέλετε νά φορέσετε φουστανέλλες, και νά χορεύετε, σύμφωνοι! ‘Αλλά αυτές ή σαχλαμάδες που διαπομπεύουν τό σχολείο μας, νά λείπουν!..

—Μά, κύριε γυμνασιάρχα, έόλμησαν ν’ άπαντήσουν οι θαρραλέωτεροι, είνε κι’ αυτό ένα έ-

λής των Ι. Βαρβάκη, άκουσαν τόν καθιερωμένο λόγο από τόν μαθητή Κ. Βορίδη και έν συνεχεία ανέβηκαν στα άμαξάκια τους και έπραγματοποίησαν τήν παραλάσι τους δια τών όδών Ρηνίλλης, Βασ. Σοφίας, Μπενάκη και Πανεπιστημίου.

Εις τό Βαρβάκειον οι ύπόλοιποι μαθηταί τους ύπεδέχθησαν με χειροκροτήματα, αλλά ό γυμνασιάρχης δέν έπαυσε νά είνε άνένδοτος. ‘Η εισοδός των στην τάξι συνάντησε στεναφή αντίστασι. Κατόπιν αυτού, από τήν τάξι εύρέθησαν σε... ταξί. ‘Επήγαν γρήγορα στα σπίτια τους, άλλαξαν και έπανήλθον. ‘Απέτυχεν ίσως, κατά τό ήμισυ τουλάχιστον, ή έορτή των. ‘Επέδειξαν όμως σεμνότητα και μίαν ύπομονή ή όποία τους τιμά.

ΧΑΡΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΛΑΡΚ ΓΚΕΪΜΠΛ ΧΩΡΙΖΕΙ!..

ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ, ‘Ιαούνιος. — Πριν από ένα μήνα άκριβώς, ό Κλάρκ Γκέιμπλ έγκατέλειπε τό Λός ‘Αντζελες και έφευγε για τας νήσους Μπαχάμας, προκειμένου νά περάση εκεί τις διακοπές του. Τό μικρό άμερικανικό περιοδικό ‘Κουϊκ’ δημοσίευσε τότε

‘Όταν φτάσαμε στην Η΄, ξεκίνησαν και τα φροντιστήρια. Τότε οι εισαγωγικές εξετάσεις γινόντουσαν χωριστά για καθένα από τα ΑΕΙ και κάθε σχολή. Έτσι, όποιος ήθελε νά σπουδάσει, π.χ. χημικός, έπρεπε νά δώσει χωριστές εισαγωγικές για καθεμία από τις τρεις, όλες κι όλες, σχολές που υπήρχαν, στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης και στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Το Πολυτεχνείο ήταν τό δυσκολότερο και υπήρχαν εξειδικευμένα φροντιστήρια. ‘Όπως ήδη ανέφερα, όταν οι ασκήσεις των φροντιστηρίων ήταν ιδιαίτερα δύσκολες, τις φέρναμε στους καθηγητές μας στο σχολείο νά μας τις λύσουν.

Κορύφωμα της μαθητικής μας ζωής αποτέλεσε η τελευταία ημέρα της Η΄ Γυμνασίου. ‘Ηδη οι μαθητές της προηγούμενης χρονιάς, 1950, είχαν έρθει την τελευταία ημέρα στο σχολείο ντυμένοι με φράκα και σμόκιν, επάνω σε μόνιππα αμαξάκια, που κυκλοφορούσαν ακόμη στην Αθήνα. Φαίνεται ότι ακολουθούσαν κάποιο έθιμο που ίσως είχε επικρατήσει πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, για τό οποίο δεν θυμάμαι περισσότερες πληροφορίες. Με πολύ ενθουσιασμό λοιπόν, ψάξαμε νά βρούμε τις κατάλληλες ενδυμασίες και νά οργανώσουμε τα αμαξάκια. Εγώ φόρεσα ένα φράκο που είχε φορέσει ο πατέρας μου, τό 1938, ως Πρόεδρος της Ενώσεως Ελλήνων Χημικών, για τό Α΄ Πανελλήνιο Χημικό Συνέδριο.

Δυστυχώς αντιμετωπίσαμε πρόβλημα με τον νέο Διευθυντή μας και καθηγητή Μαθηματικών Πασσά, που είχε διαδεχθεί εν τω μεταξύ τον συνταξιοδοτηθέντα Λιώκη και που ήταν τελείως αντίθετος με τό ξενόφερτο αυτό έθιμο. Εμείς δεν τό βάλαμε κάτω. Στις 6 Ιουνίου του 1951 συγκεντρωθήκαμε στο άγαλμα του Βαρβάκη, βγάλαμε λόγο, καταθέσαμε στεφάνι και, με τροχονόμο σε μοτοσυκλέτα μπροστά, τα

15 αμαξάκια πήραν τον δρόμο για τό σχολείο κατεβαίνοντας θριαμβευτικά την Πανεπιστημίου. Τό τι επακολούθησε όταν φτάσαμε μπορείτε νά το

διαβάσετε στο επισυναπτόμενο απόκομμα της *Αθηναϊκής* της επόμενης ημέρας [σελ. 190].

Έτσι έκλεισε η μαθητική μας περίοδος. Ακολούθησαν οι απολυτήριες και οι εισαγωγικές εξετάσεις, και σκορπίσαμε, ο καθένας στον δρόμο του. Βλεπόμαστε μόνο πια κάθε 5-10 χρόνια σε συναντήσεις των συμμαθητών. Φέτος, το 2006, συμπληρώθηκαν 55 χρόνια από την αποφοίτησή μας, και περιμένουμε να δούμε αν κάποιος θα αναλάβει την πρωτοβουλία για μία συνάντηση.

Απόφοιτοι του 1951, μπροστά στον ανδριάντα του Ιωάννη Βαρβάκη, στο Ζάππειο.

Στην επόμενη σελίδα ►

Φωτογραφία που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Φύση και Ζωή* και επιστολή του παλαιού αποφοίτου (1913) Αναστασίου Κώνστα.

Τό Φεβρουάριο τοῦ 1912. Μερικούς μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν κήρυξη τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, ἡ ἕκτη τάξη τοῦ Βαρβακείου Λυκείου μὲ τὸν φιλόλογο καθηγητὴ Πέτρο Στυμφαλιάδη. Ὅλοι οἱ μαθηταὶ φοροῦν τὰ «ναυτικά» τῆς ἐποχῆς. Διακρίνονται στὴν πρώτη σειρά, οἱ: Ν. Μιχαλόπουλος, ποῦ χρημάτισε ἀργότερα πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, Γ. Ἀντωνόπουλος, ἀργότερα ἔμπορος, Α. Πρινόπουλος, μαθηματικός, Σ. Κιτριλάκης, ἀντι/γος, Π. Ντούλης, μηχανικός, Γ. Δ/ντῆς τοῦ Ὄργ. Ἀποχ/σεως Πρωτεύουσας καὶ Ι. Πουλόπουλος, δικηγόρος. Στὶς ἄλλες σειρὲς διακρίνονται οἱ Π. Χριστόπουλος, ἀργότερα καθηγητῆς τοῦ Ἐθν. Μετσοβείου Πολυτεχνείου, ὁ Γ. Ρογκόπουλος, ταξίαρχος. Οἱ Κ. Κοντογιάννης, Σ. Κορτέσης, ἀργότερα ὑποναύαρχοι. Οἱ Γ. Γεωργιάδης, Δ. Δημητριάδης, Ν. Δούβλαρης, Κ. Κουρόπουλος, Ν. Πέππας, Λ. Συνέσιος, ἀργότερα Πολιτικοὶ Μηχανικοὶ. Οἱ Ἀν. Κώνστας, Γ. Παπαχαλαράμπος, Γ. Βλυσιδης, ὁ γεωπόνος Ἀντ. Παπαδόπουλος. Οἱ Γ. Παπαλεξανδρῆς, Ι. Πουλόπουλος, δικηγόροι, ὁ μαθηματικός Γ. Μαζαράκης. Οἱ Α. Βερσῆς, Γ. Καζάνης, Α. Λιαγκούας, Κ. Παπαζαχαρίας, Στ. Πετρούλακης, Ι. Σεραφεῖμ, Ι. Τζινόπουλος, Γ. Τραυλός, ἀργότερα ἀξιωματικοὶ ξηρᾶς καὶ οἱ Σ. Γεωργουλόπουλος, Ν. Κλήρης τοῦ ναυτικοῦ. Οἱ Χαρ. Ἐμμανουήλ, Π. Λαλαοῦνης διευθυνταὶ Τ.Τ.Τ., ὁ Μορφόπουλος, ἀεροπόρος καὶ Κ. Βαλαριστός, Γ. Γρίβας, Χατζόπουλος καὶ Γ. Χρυσίνας, ἔμποροι.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΤΟ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟ

Κύριε Διευθυντά,

Ἡ φωτογραφία ἀπὸ τὸ Βαρβάκειο, ποῦ δημοσιεύθηκε στο τεύχος Ἰουλίου - Σεπτεμβρίου του περιοδικοῦ σας, εἶναι τῆς τάξης ποῦ ἀποφοίτησε τὸ 1913. Μέσα σ' αὐτοὺς ποῦ διακρίνονται στη φωτογραφία εἶμαι καὶ ἐγώ. Εἶμασταν 35 καὶ ἦταν μια καλὴ τάξη. Στρατηγοί, ναύαρχοι, μηχανικοὶ, φυσικοὶ, χημικοὶ, ἀνώτατοι κρατικοὶ υπάλληλοι ἐτίμησαν με τὴ σταδιοδρομία τους τὸ Βαρβάκειο. Εἶχαμε ὁμως καὶ ἀξιόλογους δασκάλους, ποῦ τους αγαπούσαμε καὶ μας αγαποῦσαν, ἀλλὰ καὶ μερικοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ποῦ φροντίζαμε να τους κάνουμε τὴ ζωὴ δύσκολη. Τὶ σκληρὰ ποῦ εἶναι τὰ παιδιά...

Ἐμπήκα στο Βαρβάκειο τὸ 1907. Τότε τὸ λέγαμε «Πρακτικὸ Λύκειο» καὶ ἦταν σε ἓνα παλιὸ τετραώροφο κτίριο στὴν ἀρχὴ τῆς οδοῦ Βουλῆς. Τὸν ἄλλο χρόνο μεταφέρθηκαμε στο μέγαρο τῆς οδοῦ Ἀθηνᾶς.

Με τὸ Βαρβάκειο Πρακτικὸ Λύκειο εἶχα καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀξιόλογους δεσμούς. Ὁ πατέρας μου Στέφανος δίδαξε κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια του αἰῶνα Χημεία καὶ Φυσικὴ. Τότε στα ἄλλα Γυμνάσια δὲν υπήρχε τὸ μάθημα τῆς Χημείας. Δύο χρόνια κάτω ἀπὸ ἐμένα ἀκολουθοῦσε ἓνας

ἀδελφός μου. Ἀργότερα φοιτήσε ἐκεῖ ἓνας ἐξοικειωμένος μου, ὁ Λεωνίδας Λιώκης, ὁ ποῖος υπήρξε κατόπιν ἐπὶ πολλὰ χρόνια διευθυντῆς τοῦ Βαρβακείου τῆς οδοῦ Κωλέτη. Τότε ἐμαθήτευε ἐκεῖ καὶ ὁ γιός μου Στέφανος, ποῦ εἶναι καὶ αὐτὸς χημικός. (Καὶ τώρα ἐρχεται ἡ τετάρτη γενεὰ χημικῶν, ὁ ἐγγονός μου, αὐτὸς ὁμως δὲν προήλθε ἀπὸ τὸ Βαρβάκειο).

Ἀλλὰ τὸ «Βαρβάκειον Πρακτικὸν Λύκειον» δὲν ὑπάρχει πια. Δὲν ὑπάρχει οὔτε τὸ ωραῖο κτίριο οὔτε καὶ τὸ πνεῦμα του. «Χαμαὶ πέσαι δαίδαλος... ἀπέσβετο καὶ ἴαλον ὕδωρ». Εἶναι ἀκατανόητο γιὰ τὴ Πολιτεία θέλησε νὰ ἐξισώσει τὸ Βαρβάκειο με ὅλα τὰ ἄλλα Σχολεῖα. Στὸ Βαρβάκειο ζητοῦσαν νὰ φοιτήσουν τὰ παιδιά ποῦ ἐσκόπευαν νὰ ἀκολουθήσουν θετικὲς καὶ τεχνικὲς ἐπιστήμες, γιὰ αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων του καὶ δὲν χρειάζονταν φροντιστήρια. Τώρα καταργήθηκαν οἱ διακρίσεις. Θέλουμε ἐξίσωση, ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω!

Ἐύχομαι στο «Σύλλογο Αποφοίτων Βαρβακείου» νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ προσπάθειές του γιὰ τὴν ἀνέγερση νέου κτιρίου, στο ποῖο θα ἐπανέλθει καὶ τὸ «ἴαλον ὕδωρ» του παλαιοῦ «Βαρβακείου Πρακτικοῦ Λυκείου». Αὐτὲς τὶς ἀναμνήσεις καὶ τὶς σκέψεις μου ἔφερε ἡ φωτογραφία τοῦ 1913.

ΑΝΑΣΤ. ΚΩΝΣΤΑΣ
Δρ Χημικός